

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ФРАНКА
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ І ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
17-18 травня 2017 року**

УДК 001+37
С 91

*Рекомендовано до друку
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «15» травня 2017 р.)*

Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2017. – 410 с.

ISBN 978-617-7495-08-5

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції обговорено актуальні тенденції розвитку освітньо-культурного простору, психолого-педагогічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх фахівців, важливі проблеми економіки, управління та інженерії, сучасний стан та перспективи розвитку туристично-рекреаційної галузі регіону, особливості розвитку сфери гостинності в інфраструктурі малих міст, інноваційні технології у легкій промисловості, стан і перспективи розвитку науки в умовах трансформації суспільно-політичних процесів в Україні.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Пігош В.А.** – к.е.н., доцент, **Папп В.В.** – д.е.н., професор, **Кобаль В.І.** – к.пед.н., доцент, **Максютова О.В.** – начальник НВВНТ.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-617-7495-08-5

© Мукачівський державний університет, 2017

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ БІЛІНГВІЗМУ

Як відомо, системоутворюючим елементом культури є мова, тому її можна інтерпретувати як семіотичну систему. У цьому плані класична культура була відносно замкнутою семіотичною системою. Інша культура, за Ю.М. Лотманом, - «пам'ять, закодована реальною мовою. Мова - це код, плюс його історія» [2, с. 194]. Інакше кажучи, якби нам все було зрозуміло в іншій культурі, вона не була б для нас іншою, а була б тотожною нашій і тому в певному сенсі нецікавою. Пізнання іншої культури, як стверджує В.В. Миронов, «вимагає зусиль і здійснюється шляхом занурення у всю систему даної культури ... за умов досконалого знання її мови» [3, с.12]. З даної позиції діалог культур реалізується «всередині особливого комунікаційного простору - семіосфери ... у нього включається не тільки сума мов, а й соціокультурне поле їх функціонування» [2, с. 194]. В межах такої семіосфери область перетину (тотожності) є відносно невеликою, а зона непересічного величезна. Перетинаються лише найменші за обсягом смислові частини культур, а найбільший залишок вимагає культурної інтерпретації, перекладу.

Необхідність розуміння веде до тенденції розширення області перетину, але найбільшу смислову цінність має саме сфера непересічного, тобто область «напруги» [2, с. 194], сильного опору між двома культурами як семіотичними системами. Область тотожності - передумова для проникнення в область нетотожні проникаючої культури і універсальним ключем для цього є білінгвізм.

Білінгвізм, як відомо, є предметом вивчення різних наук: психології, лінгвістики, психолінгвістики, соціології, педагогіки та ін.

Актуальними є дослідження білінгвізму з загальнопедагогічних позицій. Існуючі методи навчання другої мови як дорослих, так і дітей не цілком задовільні з психологічної та лінгвістичної точок зору. При їх розробці не враховувалися нейропсихологічні відмінності індивідуумів, їх психофізіологічні та когнітивні особливості. Сучасний стиль навчання є усередненим: без врахування статі, віку, типу національної культури, конкретної мови тощо. Це призводить до того, що людина, яка володіє здібностями і бажанням вчитися, не може швидко і успішно засвоїти іншу мову, так як ці методи не підходять особисто для неї.

Педагогічний аспект вивчення білінгвізму вирішує питання, пов'язані з формуванням і розвитком двомовності в умовах навчання, а саме: який час є найбільш продуктивним, в якому віці доцільно починати вивчення іншої мови - паралельно з рідною або після засвоєння рідної; які шляхи, методи і прийоми навчання другої мови є ефективними; які навчально-методичні посібники потрібні для успішного формування білінгвізму.

Педагогічні питання формування двомовності розробляються колективними зусиллями вчених, методистів, вчителів опираючись на дані

лінгвістичного і психологічного аспектів вивчення білінгвізму. Висвітлення цих питань становить основний зміст методики навчання другої мови. Однак одне з питань даної проблеми ще і на сьогодні залишається досить суперечливим - вік, який є оптимальним для початку вивчення другої мови при відсутності іншомовного мовного середовища.

Інтерес психологів до білінгвізму, на думку вчених, викликаний тим, що на основі отриманих результатів досліджень проблем двомовності можна набагато успішніше просуватися по шляху експериментальної перевірки цілого ряду теоретичних положень у розумінні природи мови та мовлення. З іншого боку, психологія, зокрема нейропсихологія, без урахування особливостей мислення білінгва не може адекватно оцінювати і коригувати факти мовної та розумової діяльності людини.

Психологічний аспект білінгвізму розглядає мовлення на двох мовах в контексті загального розвитку особистості і передбачає з'ясування наступних питань:

- як впливає двомовність (особливо рання двомовність) на загальний інтелектуальний розвиток дитини і на розвиток рідної мови;
- як проявляється єдність мови і мислення при двомовності;
- чи можливе іншомовне мислення;
- який механізм прояву транспозиції та інтерференції рідної мови у мовленні на іншій мові;
- який механізм функціонування рідної та нерідної мов при ранній та пізній двомовності;
- які етапи розвитку двомовності можна виділити в умовах вивчення іншої мови у національній школі;
- які характерні риси двомовності виявляються на кожному етапі [1, с.15].

На даний час вже проведені певні теоретичні та емпіричні дослідження білінгвізму, але отримані результати ще не дозволяють побачити цілісну картину цього явища, існує ще маса проблем, які потребують пильної уваги психологів, педагогів та дослідників інших галузей наукового знання.

Література

1. Закирьянов К.З. Двухязычие и интерференция/К.З.Закирьянов. – Уфа : БГУ, 1984. – 81 с.
2. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров/Ю.МюЛотман. – М. : 1996. – 298 с.
3. Миронов В.В. Современное коммуникативное пространство как фактор трансформации культуры и философии / В.В.Миронов // Вестник РФО. – 2005. - №3. – С. 9-22.